

Dr hab. Michał Mariański, prof. UWM
Katedra Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ORCID: 0000-0001-6212-914X
michal.marianski@uwm.edu.pl

ZMIANY W SPOSOBIE WYBORU ORAZ W ZAKRESIE ODPOWIEDZIALNOŚCI DYSCYPLINARNEJ SĘDZIÓW TRYBUNAŁÓW HANDLOWYCH WE FRANCJI – JAKO ELEMENT EWOLUCJI BEZPIECZEŃSTWA PRAWNEGO NA POZIOMIE KRAJOWYM

Streszczenie

Bezpieczeństwo państwa jest nie tylko wartością wielowymiarową, ale również elementem, którego analiza może przebiegać za pośrednictwem prawnoporównawczej analizy systemów prawa innych państw. W tym aspekcie, również z perspektywy prawa polskiego, bardzo interesujące mogą okazać się ostatnie zmiany w sposobie regulacji Trybunałów handlowych (*fr. tribunaux de commerce*), będących jednym z trzech wyspecjalizowanych sądów pierwszej w prawie francuskim.

Przedmiotem niniejszego opracowania uczyniono zmiany w sposobie wyboru oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów ww. trybunału jakie zaszły po 2021 roku. Powyższe jest o tyle istotne, iż jednym z założeń ww. reform, było lepsze dostosowanie krajowych regulacji do nowych wyzwań związanych postępowaniem technologicznym, w tym w szczególności w zakresie bezpieczeństwa prawnego. Niniejsza publikacja może zatem stanowić ciekawy asumpt do refleksji nad stopniem uwzględnienia przez francuskiego ustawodawcę aspektów bezpieczeństwa systemowego i stanowić tym samym pewną wskazówkę dla polskiego ustawodawcy, gdzie niejednokrotnie na rozwiązaniach francuskich się wzorowało.

Słowa kluczowe: prawo handlowe, sądownictwo, trybunał handlowy, prawo francuskie, bezpieczeństwo prawne.

WSTĘP

Bezpieczeństwo państwa jest pojęciem wielowymiarowym i interdyscyplinarnym, którego osiągnięcie, w świetle poglądów doktryny, związane jest z niezakłóconym bytem danej społeczności i struktur w jego skład wchodzących¹.

Mając powyższe na uwadze, jednym z aspektów zapewnienia bezpieczeństwa państwa jest również sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, w tym również w zakresie obecnych w wielu państwach specjalistycznych sądów. W tym aspekcie interesującym przykładem jest system prawny we Francji, gdzie zdecydowano się na wprowadzenie trzech specjalistycznych sądów: dla spraw gospodarczych między przedsiębiorcami (fr. *Tribunal de commerce*), do spraw z zakresu prawa pracy (fr. *Conseil de Prud'hommes*) oraz do spraw związanych ze stosunkiem dzierżawy (fr. *Tribunal paritaire des baux ruraux*)². Owa koncepcja specjalizacji instytucjonalnej związana była z próbą stworzenia efektywnego, sprawiedliwego i przewidywalnego systemu rozwiązywania poszczególnych typów sporów. We Francji przyjęto również założenie, które Autor będzie się starał poddać weryfikacji, iż specjalizacja sądownictwa oznacza większe bezpieczeństwo prawne obywateli.

Niniejsza publikacja odnosi się do analizy zmian w sposobie wyboru oraz w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów trybunałów handlowych we Francji, które wprowadzono po 2021 roku celem dostosowania tych regulacji do wymogów naznaczonego przez cyfryzację obrotu gospodarczego. Zasadnym staje się więc odpowiedź na pytanie, czy podkreślany w doktrynie dynamiczny charakter kwestii związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa państwa³, został przez francuskiego ustawodawcę w sposób istotny uwzględniony w toku przeprowadzanych zmian. Innymi słowy czy z punktu widzenia bezpieczeństwa funkcjonowania państwa sposób wyboru sędziów

¹ M. Karpiuk, Normatywno-aksjologiczne aspekty bezpieczeństwa, „Cybersecurity and Law” 2025, nr 1 (13), s. 14 i n.

² A. Machowska, Postępowanie cywilne, [w:] Prawo francuskie Tom I, A. Machowska, K. Wojtyczek [red.], Kraków 2004, s. 216-217.

³ K. Chałubińska-Jentkiewicz, Cyberbezpieczeństwo – zagadnienia definicyjne, „Cybersecurity and Law” 2025, nr 1 (13), s. 5 i n.

trybunałów handlowych został właściwie skonstruowany oraz czy zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej jakie prawo francuskie przewiduje w tym zakresie stanowią skuteczną barierę dla destabilizacji tego segmentu sądownictwa. Tworzenie odpornych na nowe zagrożenia instytucji prawnych stanowi dziś jedno z kluczowych wyzwań dla ustawodawcy europejskiego, który coraz częściej z uwagi na aktualną sytuację geopolityczną winien brać pod uwagę kwestie bezpieczeństwa narodowego, w tym w nie tylko w aspekcie indywidualnym ale również i instytucjonalnym.

Przedmiotem analizy w ramach niniejszej publikacji Autor uczynił zmiany w sposobie wyboru oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów trybunałów handlowych jakie zaszły po 2021 roku. Trybunały te, w liczbie 134 sądów, stanowią bowiem kluczowy element dla sprawności francuskiego systemu sądownictwa, gdyż jako sądy pierwszej instancji w sprawach gospodarczych zrzeszając ponad 3300 wybieranych sędziów⁴. Tym samym mając na uwadze potencjalną rolę Francji w kształtowaniu i zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w Europie, analiza rozwiązań w tym państwie przyjętych może okazać się interesującą alternatywą również dla polskiego ustawodawcy.

UMIEJSCOWIENIE TRYBUNAŁÓW HANDLOWYCH WE FRANCUSKIM USTAWODAWSTWIE

Zanim Autor przejdzie do analizy zmienionych aspektów funkcjonowania Trybunałów handlowych, ważne jest aby wskazać ich umiejscowienie we francuskim ustawodawstwie. Co istotne całość regulacji odnoszących się do *Tribunal de commerce* znajdujemy w jednym akcie prawnym – tzn. kodeksie handlowym (*fr. Code de commerce*), co jest wyrazem prowadzonej od wielu lat polityki konsolidacji regulacji danego typu w kodeksach oraz marginalizacji ustaw szczegółowych⁵.

⁴ Dane za <https://tribunauxdecommerce.fr/linstitution/les-chiffres-cles/> (dostęp 06.03.2025).

⁵ M. Rogacka-Rzewnicka, Prawo karne, [w:] Prawo Francuskie. Tom I, A. Machowska, K. Wojtyczek [red.], Kraków 2004, s. 451.

Co istotne, dość specyficzna struktura francuskich kodeksów została już w polskiej doktrynie zasygnalizowana⁶, jednak wypada zaznaczyć, iż również kodeks handlowy składa się z części legislacyjnej (*fr. partie legislative*) oraz części rozporządzeniowej (*partie reglementaire*). Z uwagi na uszczegóławiający charakter drugiej z przywoływanych części, kluczowe są dyspozycje zawarte w części legislacyjnej, w ramach której numery artykułów poprzedzane są literą "L". Co istotne owa część rozporządzenia, w ramach której artykuły poprzedzone są literą „R”, jest najczęściej efektem dekretów wydawanych przez francuski sąd *Conseil d'Etat* ⁷, który w dużym uproszczeniu można określić mianem najwyższego sądu administracyjnego we Francji⁸. Wyżej wskazana bardzo istotna rola orzecznictwa jest jednym z elementów kształtowania bezpieczeństwa prawnego w systemie francuskim.

Wracając jednak do struktury kodeksu handlowego, warto zaznaczyć iż jego część legislacyjna składa się z dziewięciu ksiąg (*fr. livres*), z których to księga siódma zawiera dyspozycje poświęcane jurysdykcji handlowej i organizacji handlu⁹.

W ramach ww. księgi wyodrębniono dodatkowo sześć jednostek niższego rzędu w postaci tytułów (*fr. titres*), gdzie tytuł II odnosi się w całości do będących przedmiotem analizy trybunałów handlowych¹⁰.

Mając jednak na uwadze ograniczone ramy niniejszego opracowania, Autor ograniczy się do analizy zawartych w temacie niniejszego opracowania kwestii, które francuski ustawodawca uregulował odpowiednio w rozdziale III i IV omawianego tytułu II. Przedmiotem analizy będzie zatem rozdział trzeci, który dotyczy kwestii związanych z wyborem sędziów omawianego specjalistycznego sądu (art. od L723-1 do L723-14)¹¹ oraz rozdział czwarty,

⁶ M. Mariański, Wprowadzenie do problematyki szpiegostwa we francuskim kodeksie karnym. „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2023, nr 21(2). s. 197 i n., <https://doi.org/10.25167/osap.5164>

⁷ M. Fabre-Magnan, Introduction au droit, Paryż 2014, s. 49.

⁸ Szerzej A. Klimaszewska, M. Mariański, K. Warylewska, J. Ziety, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (*société à responsabilité limitée*) we francuskim kodeksie handlowym, Olsztyn 2017, s. 41 i n.; M. Mariański, Wybrane wyłączenia z obowiązku zachowania tajemnicy skarbowej na rzecz władz administracyjnych w prawie francuskim, „Dyskurs Prawniczy i Administracyjny”, 2025 nr 1.

⁹ Livre VII : Des juridictions commerciales et de l'organisation du commerce.

¹⁰ Titre II : Du tribunal de commerce.

¹¹ Chapitre III : De l'élection des juges des tribunaux de commerce.

który w artkułach od L724-1 do L724-7, odnosi się do odpowiedzialności sędziów trybunałów handlowych¹². Warto jednak nadmienić iż pozostałe fragmenty tej części kodeksu, będą przedmiotem odrębnego opracowania i dotyczą kolejno, samej instytucji trybunału handlowego i jej kompetencji (art. od L721-1 do L721-8)¹³ oraz organizacji i funkcjonowania trybunału (art. od L722-1 do L722-21)¹⁴.

Wskazany powyżej zakres opracowania, wynika z faktu, iż ustawy które w sposób istotny zmieniły sposób redakcji analizowanych regulacji i których zadaniem było m.in. zwiększenie bezpieczeństwa obrotu prawnego, dotyczyły właśnie fragmentów kodeksu będących przedmiotem niniejszego opracowania.

WYBÓR SĘDZIÓW TRYBUNAŁU HANDLOWEGO

Jednym ze sposobów dla zapewnienia bezpieczeństwa prawnego, zwłaszcza w dobie cyfryzacji życia gospodarczego, jest regulacja zasad wyboru sędziów omawianego specjalistycznego sądu, czemu poświęcono artykuły od L723-1 do L723-14¹⁵.

Rozdział ten dzieli się dodatkowo na trzy sekcje dotyczące odpowiednio czynnego i biernego prawa wyborczego oraz sposobu organizacji samego głosowania.

W ramach sekcji pierwszej artykuł L223-1 stanowi, iż sędziowie trybunału handlowego wybierani są w granicach właściwości miejscowej sądu przez kolegium składające się z dwóch grup członków. Pierwszą grupę stanowią wybrani członkowie izb przemysłowo-handlowych oraz izb rzemieślniczych podlegających jurysdykcji sądu, na warunkach określonych dekretem francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*). Drugą grupę stanowią sędziowie trybunału handlowego, a także byli członkowie tego sądu, pod warunkiem że sprawowali tam swoje funkcje przez co najmniej sześć lat¹⁶. Bardzo istotnym elementem tego procesu jest zatem

¹² Chapitre IV : De la discipline des juges des tribunaux de commerce.

¹³ Chapitre Ier : De l'institution et de la compétence.

¹⁴ Chapitre II : De l'organisation et du fonctionnement.

¹⁵ Chapitre III : De l'élection des juges des tribunaux de commerce.

¹⁶ Co istotne wyborcy, o których mowa w grupie drugiej, nie mogą być wpisani na listę członków kolegium wyborczego kilku trybunałów handlowych.

odwołanie się do dekretu francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*), co powoduje, iż ustawodawca niejako zwolniony jest z odgórnego doprecyzowywania szczegółowych warunków, pozostawiając to w gestii władzy sądowniczej. Wpływ takiego rozwiązania na prewencyjne przeciwdziałania zakłóceniom bezpieczeństwa państwa polega na tym, iż ww. dekrety są znacznie bardziej reaktywnym i szybszym narzędziem stosowania prawa niż tradycyjne procedura ustawowa.

Następnie, zmieniony ustawą z 11 listopada 2021 roku¹⁷, artykuł L723-2, wskazuje na dodatkowe cztery warunki jakie muszą spełnić członkowie kolegium elektorów. Owe warunki mają za zadanie wczesną eliminację czynników ryzyka, które mogłyby zakłócić lub w późniejszym okresie doprowadzić do zakwestionowania zasadności wyboru. Pierwszy warunek sformułowany w odniesieniu do byłych członków trybunału, stanowi, że nie mogą oni być pozbawieni prawa do zasiadania w trybunale i nie zostali z tego sądu odwołani. Drugi warunek dotyczy braku skazania za czyny sprzeczne z honorem, uczciwością lub dobrymi obyczajami. Trzeci warunek dotyczy braku orzeczenia, w okresie piętnastu lat od dnia w którym dane orzeczenie stało się prawomocne, osobistego bankructwa lub jednego ze środków zakazu lub przepadku przewidzianych w Księdze VI niniejszego Kodeksu, ustawie nr 85-98 z dnia 25 stycznia 1985 r. dotyczącej odzyskiwania i sądowej likwidacji spółek¹⁸ lub ustawie nr 67-563 z dnia 13 lipca 1967 r. o ugodzie sądowej, likwidacji aktywów, upadłości konsumenckiej i bankructwach¹⁹. Czwartym warunkiem jest brak podlegania karze zakazu wykonywania zawodu handlowego lub przemysłowego, kierowania, administrowania, zarządzania lub kontrolowania w jakiejkolwiek roli, bezpośrednio lub pośrednio, na własny rachunek lub na rachunek innych, przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego lub spółki handlowej, zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 131-27 Kodeksu karnego.

¹⁷ Fr. Loi n° 2021-1317 du 11 octobre 2021 permettant la réélection des juges consulaires dans les tribunaux de commerce, Dz. U. JORF n°0238 du 12 octobre 2021

¹⁸ Fr. Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, Dz. U. JORF du 26 janvier 1985.

¹⁹ Fr. Loi n° 67-563 du 13 juillet 1967 sur le règlement judiciaire, la liquidation des biens, la faillite personnelle et les banqueroutes, Dz. U. JORF du 14 juillet 1967.

Na zakończenie tej sekcji, art. L723-3 dodaje, iż listę wyborczą w wyborach do trybunałów handlowych sporządza komisja, której przewodniczącym jest sędzia powołany do nadzoru nad rejestrem handlowym spółek. W przypadku utworzenia trybunału handlowego, pierwszy prezes sądu apelacyjnego wyznacza na przewodniczącego komisji sędziego tego organu sądowiczego. W przypadku sporu dotyczącego listy wyborców stosuje się przepisy art. L. 20 francuskiego Kodeksu wyborczego.

Druga sekcja w ramach przedmiotowego rozdziału dotyczy warunków wybieralności. W ramach tej sekcji art. L723-4 wskazuje, iż urząd sędziego trybunału handlowego mogą pełnić osoby, które ukończyły trzydzieści lat i spełniają dodatkowo szereg enumeratywnie wyliczonych warunków, w sposób istotny znowelizowanych ustawą z 24 października 2022 roku²⁰. Nowelizacja ww. warunków miała m.in. na celu zapewnienie pewności prawnej wyboru sędziów oraz jego dostosowanie do aktualnych realiów społecznych. Pierwszym warunkiem uczyniono fakt bycia zarejestrowanym na listach wyborczych izb przemysłowo-handlowych lub izb rzemieślniczych sporządzonych w okręgu trybunału handlowego lub w okręgu pokrewnych sądów handlowych. Drugim warunkiem jest spełnienie wymogu obywatelstwa, o którym mowa we francuskim kodeksie wyborczym. Kolejny warunek odwołuje się do braku skazania za czyny sprzeczne z honorem, uczciwością lub dobrymi obyczajami. Czwarte uwarunkowanie dotyczy wykluczenia ze względu na toczenie się w stosunku do kandydata na sędziego lub spółki która do niego należy, według stanu z dnia wyborów, postępowania zabezpieczającego, restrukturyzacyjnego lub likwidacyjnego. Piąty warunek to brak podlegania sankcjom przewidzianym w tytule V księgi VI francuskiego kodeksu handlowego²¹ lub w równoważnych przepisach prawa obcego, jeżeli skutkują one lub nakładają zakaz wykonywania zawodu handlowego lub przemysłowego, kierowania, administrowania, zarządzania lub kontrolowania w jakiejkolwiek roli, bezpośrednio lub pośrednio, na własny rachunek lub w imieniu innych, przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego lub spółki handlowej. Szósty

²⁰ Fr. Loi n° 2022-1348 du 24 octobre 2022 visant à actualiser le régime de réélection des juges consulaires dans les tribunaux de commerce, Dz.U. JORF n°0248 du 25 octobre 2022

²¹ Tytuł ten dotyczy sankcji w ramach procedury restrukturyzacyjnej.

warunek to brak podlegania karze zakazu wykonywania zawodu handlowego lub przemysłowego, zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 131-27 Kodeksu karnego, ani kierowania, administrowania, zarządzania lub kontrolowania w jakiegokolwiek roli, bezpośrednio lub pośrednio, na własny rachunek lub w imieniu innych, przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego albo spółki handlowej, ani karze orzeczonej na podstawie równoważnych przepisów zagranicznych. Ostatnim warunkiem jest przedstawienie dowodu, że kandydaci na sędziego są wpisani przez co najmniej pięć lat do rejestru handlowego spółek lub krajowego rejestru działalności gospodarczej jako spółka w sektorze handlu i rzemiosła lub że przez łączny okres pięciu lat wykonują jedną z cech wymienionych w artykule L. 713-3 niniejszego kodeksu lub jeden z zawodów wymienionych w punkcie d) artykułu L. 713-1²². W konsekwencji aktualne brzemienne ww. przepisów po nowelizacji w sposób istotny ograniczyły ryzyko wyboru do trybunałów handlowych osób, które mogłyby doprowadzić do spadku zaufania do tej instytucji oraz prowadzić działania destabilizujące wymiar sprawiedliwości.

Ten sam artykuł L723-4 w swoim pkt. II, dodaje, iż mogą ubiegać się urząd sędziego również osoby, które ukończyły trzydzieści lat i spełniają jedynie warunki określone w pkt 2–5 punktu I niniejszego artykułu i mogą być zaliczeni do jednej z dwóch wymienionych grup. Pierwsza grupa to członkowie trybunałów handlowych pełniący urząd, bądź byli członkowie tych sądów, którzy pełnili funkcję sędziego trybunału handlowego przez co najmniej sześć lat i nie złożyli rezygnacji²³. Druga grupa to kadra kierownicza, która wykonuje funkcje obejmujące obowiązki zarządzania handlowego, technicznego lub administracyjnego w spółkach lub zakładach zarejestrowanych w krajowym rejestrze przedsiębiorstw jako spółka lub zakład w sektorze handlu i rzemiosła lub wymienionych w art. L. 713-1, znajdujących się w jurysdykcji sądu handlowego lub w jurysdykcji sądów sąsiednich.

²² Punkt ten wymienia zawody takie jak: kapitanowie marynarki handlowej sprawujący dowództwo nad statkiem zarejestrowanym we Francji, którego port macierzysty znajduje się na terenie danego okręgu; piloci morscy wykonujący swoje obowiązki w porcie znajdującym się na terenie okręgu, piloci lotnictwa cywilnego zamieszkali na terenie okręgu i sprawujący dowództwo nad statkiem powietrznym zarejestrowanym we Francji.

²³ Jeżeli takie osoby kandydują w sądzie, który nie sąsiaduje z tym, w którym zostały wybrane, muszą mieć stałe miejsce zamieszkania lub siedzibę w obszarze właściwości sądu, w którym kandydują, lub w obszarze właściwości sądów graniczących.

Następnie artykuł L723-5 doprecyzowuje, iż sędzia trybunału handlowego, co do którego uznano, że zrezygnował zgodnie z artykułem L. 722-17, nie może być wybrany na stanowisko przez okres czterech lat od upływu okresu przewidzianego w artykule L. 722-17. Ponadto, zgodnie z art. L723-6, w stosunku do sędziego sądu handlowego, nieuprawnionego do pełnienia funkcji na podstawie artykułu L. 723-5, stosowny zarzut braku możliwości sprawowania funkcji może zostać podniesiony z urzędu lub na wniosek. Wnioski w tym zakresie należy kierować do Ministra Sprawiedliwości i są one dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy od upływu terminu przewidzianego w art. L. 722-17 upłynął okres jednego roku²⁴.

Warto również podkreślić, iż zgodnie z art. L723-7, sędziowie trybunału handlowego wybierani na pięć kadencji w tym samym sądzie handlowym nie mogą już dłużej kandydować na stanowisko sędziego w tym sądzie. Sędziowie *Tribunal de commerce* nie mogą również pełnić swoich funkcji dłużej niż do końca roku kalendarzowego, w którym ukończyli siedemdziesiąt pięć lat. Utrzymanie tak wysokiego limitu wieku pozwala na zatrzymanie w strukturach sądownictwa osób, które posiadają istotny autorytet i szacunek w danej grupie społecznej we Francji.

Ostatnia trzecia sekcja w ramach przedmiotowego rozdziału dotyczy głosowania i procedury wyborczej.

Pierwszy z sześciu artykułów regulujących ww. kwestie, tzn. L723-9, stanowi, iż każdy wyborca dysponuje tylko jednym głosem w ramach jurysdykcji jednego trybunału handlowego, a prawo głosu można wykonywać korespondencyjnie lub drogą elektroniczną. Warto zaznaczyć iż praw francuskie w wielu aspektach dość szybko bo już w 2002 roku²⁵ rozwinęło formę elektroniczną jako ekwiwalent tradycyjnej formy pisemnej, aby następnie rozszerzyć tą formę również na różne aspekty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym również w zakresie wyboru sędziów trybunałów handlowych²⁶. W drodze wyjątku jeden lub więcej dodatkowych

²⁴ Każdy wniosek odrzucony po przeprowadzeniu merytorycznej analizy może zostać odnowiony dopiero po upływie jednego roku.

²⁵ Decret n°2002-803 du 3 mai 2002 portant application de la troisième partie de la loi n° 2001-420 du 15 mai 2001 relative aux nouvelles réglementations économiques.

²⁶ M. Mariański, J.J. Zięty, Wykonywanie prawa głosu przez akcjonariuszy we Francji. Uwagi do polskich rozwiązań na tle dyrektywy 2007/36/WE. „Radca Prawny. Zeszyty naukowe”

głosów może zostać przyznanych wyborcom wymienionym w art. L. 723-1 ust. 1 w zależności od tego, czy zostali wybrani w izbie handlowo-przemysłowej, czy w izbie rzemieślniczej, biorąc pod uwagę liczbę wyborców zarejestrowanych na liście wyborczej każdej izby podlegającej jurysdykcji trybunału handlowego. Szczegółowe warunki określa w odniesieniu do powyższych regulacji stosowny dekret francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*), co powoduje, iż niniejsze przepisy mogą być bardzo łatwo i szybko dostosowywane do dynamicznie zmieniających się wymogów technologicznych, w tym w szczególności w zakresie niezbędnych technicznych zabezpieczeń.

Ponadto, artykuł L723-10 dodaje, iż wybory sędziów trybunałów handlowych odbywają się większością głosów w dwóch turach. Kandydaci, którzy uzyskali liczbę głosów równą co najmniej większości głosów oddanych oraz jednej czwartej zarejestrowanych wyborców, zostają wybrani w pierwszej turze. Jeżeli żaden kandydat nie zostanie wybrany lub jeżeli są jeszcze wolne miejsca do obsadzenia, wybory wygrywa się w drugiej turze, uzyskując względną większość oddanych głosów. Jeżeli w drugiej turze kilku kandydatów otrzyma taką samą liczbę głosów, za wybranego uznaje się tego, który jest starszy wiekowo. Celem ww. regulacji było zatem prewencyjne uniknięcie sytuacji, w której wybór nie zostałby dokonany.

W kolejnym artykule, L723-11, francuski ustawodawca wskazuje, iż wybory odbywają się co roku w każdym sądzie handlowym, w którym są miejsca, które można obsadzić, bez względu na powód z jakiego owe wolne miejsca istnieją. Jeżeli w ciągu roku liczba wakatów przekroczy jedną trzecią składu osobowego sądu, prefekt może zarządzić przeprowadzenie wyborów uzupełniających. W takim przypadku kadencja wybranych sędziów wygasa z końcem roku sądowego. W tym aspekcie, art. L723-12 wskazuje, iż odpowiednie zastosowanie mają przepisy francuskiego kodeksu wyborczego²⁷, a art. L723-13, iż za zapewnienie prawidłowego przebiegu głosowania i

2016, nr 1(6), s.143 i n.

²⁷ Postanowienia artykułów L. 49, L. 50, L. 58 do L. 67 i L. 86 do L. 117 francuskiego Kodeksu wyborczego (*fr. code électoral*) stosuje się do operacji wyborczych organizowanych w celu wyznaczenia sędziów trybunałów handlowych.

ogłoszenie wyników odpowiada komisja, której przewodniczy sędzia sądu okręgowego powołany przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego.

Ostatni z artykułów tej części kodeksu, L723-14, ponownie odwołuje się do dekretów francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*), które uszczegóławiają sposób realizacji ww. przepisów²⁸.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SĘDZIÓW TRYBUNAŁU HANDLOWEGO

Ostatni czwarty rozdział tytułu II księgi VII francuskiego kodeksu handlowego, w artykułach od L724-1 do L724-7, odnosi się do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów trybunałów handlowych²⁹. Element ten jest uznawany przez francuskiego ustawodawcę za szczególnie istotny instrument przeciwdziałania destabilizacji tego segmentu sądownictwa, którego nowelizacja stanowiła uzupełnienie dla regulacji odnoszących się do wyboru sędziów rzeczonych trybunałów.

W tym aspekcie artykuł L724-1 stanowi, iż każde naruszenie przez sędziego trybunału handlowego obowiązków wynikających z jego stanowiska, honoru, uczciwości lub godności stanowi wykroczenie dyscyplinarne. Następnie art. L724-1 precyzuje, iż oprócz wszelkich działań dyscyplinarnych, pierwsi prezesi sądów apelacyjnych mają prawo udzielić ostrzeżenia sędziom trybunałów handlowych znajdujących się na obszarze właściwości ich sądu, po uzyskaniu opinii prezesa sądu gospodarczego, w którym dany sędzia orzeka.

Na istotny element odpowiedzialności dyscyplinarnej wskazuje art. L724-1-2, który został stosunkowo niedawno dodany do kodeksu handlowego na mocy ustawy z 20 listopada 2023 roku³⁰. Mianowicie, sędzia *Tribunal de commerce*, który bez uzasadnionej przyczyny i po formalnym zawiadomieniu odmawia uczestniczenia w posiedzeniu, może zostać uznany za zrzekającego

²⁸ Najnowszy z nich to dekret z 25 czerwca 2024 roku w sprawie aktualizacji spisów wyborczych izb rzemieślniczych (fr. Décret n° 2024-607 du 25 juin 2024 relatif à l'actualisation des listes électorales des chambres de métiers et de l'artisanat, Dz. U. JORF n°0150 du 27 juin 2024).

²⁹ Chapitre IV : De la discipline des juges des tribunaux de commerce. (Articles L724-1 à L724-7)

³⁰ Fr. Loi n° 2023-1059 du 20 novembre 2023 d'orientation et de programmation du ministère de la justice 2023-2027, Dz. U. JORF n°0269 du 21 novembre 2023

się stanowiska na warunkach określonych w dekrete francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*). Najnowsza wersja dekretu o którym mowa powyżej została wprowadzona 30 grudnia 2024 roku³¹ i przybrała formę artykułu R724-22 kodeksu handlowego. W tym zakresie doprecyzowano, iż uznanie sędziego za zrzekającego się stanowiska wymaga wysłania mu formalnego zawiadomienia, oraz umożliwienia mu przedstawienia swoich racji i wysłuchania go wraz ze sporządzeniem odpowiedniego protokołu przez prezesa trybunału handlowego³². Ponadto, po zakończeniu badania sprawy lub jeżeli zainteresowana osoba się nie stawia, pierwszy prezes lub jego delegat, po konsultacji z Prokuratorem Generalnym, może zarządzeniem odnotować odmowę uczestniczenia w rozprawie przez zainteresowanego sędziego i ogłosić jego rezygnację.

W kolejnym artykule L724-2 wskazano, iż postępowanie dyscyplinarne prowadzone jest za pośrednictwem krajowej komisja dyscyplinarnej, której przewodniczy prezes jednej z izb francuskiego Sądu Najwyższego (*fr. Cour de cassation*), mianowany przez pierwszego prezesa tego Sądu. Dodatkowo w skład ww. komisji wchodzi trzy kategorie osób, co spełnia wymóg dywersyfikacji i z założenia bezstronności składu orzekającego. Pierwsza kategoria odwołuje się do członka będącego przedstawicielem najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*) wyznaczonego przez Wiceprzewodniczącego tego sądu. Druga grupa to dwóch sędziów sądu apelacyjnego wyznaczonych przez pierwszego prezesa Sądu Najwyższego z listy sporządzonej przez pierwszych prezesów sądów apelacyjnych, z których każdy decyduje o nazwisku sędziego swojego sądu apelacyjnego po zasięgnięciu opinii ogólnego zgromadzenia sędziów. Trzecią grupę członków komisji stanowi czterech sędziów trybunałów handlowych wybieranych przez wszystkich prezesów tych sądów. Na tych samych warunkach wyznacza się taką samą

³¹ Fr. Décret n° 2024-1224 du 30 décembre 2024 relatif au refus de siéger des juges des tribunaux de commerce et au refus de servir des assesseurs des tribunaux judiciaires spécialement désignés à l'article L. 211-16 du code de l'organisation judiciaire, Dz. U. JORF n°0309 du 31 décembre 2024

³² Prezes trybunału przesyła protokół pierwszemu prezesowi sądu apelacyjnego, który wzywa zainteresowanego sędziego w celu jego wysłuchania. Pierwszy Prezes może delegować dowolnemu sędziemu sądu zadanie wysłuchania osoby zainteresowanej.

liczbę zastępców. Wszyscy członkowie krajowej komisji dyscyplinarnej powoływani są na czteroletnią kadencję.

Inny element procedury wskazano w art. L724-3, gdzie zaznaczono, iż po wysłuchaniu zainteresowanego przez pierwszego prezesa sądu apelacyjnego, w którego okręgu znajduje się siedziba sądu gospodarczego, krajowa komisja dyscyplinarna może być zawiadomiona o zaistniałej sprawie zarówno przez ww. pierwszego prezesa jak i przez Ministra Sprawiedliwości.

Postępowanie dyscyplinarne w stosunku do sędziów trybunału handlowego może się zakończyć trzema typami sankcji, które wyszczególnione są w artykule L724-3-2. Należą do nich: pozbawienie statusu honorowego; brak możliwości bycia wybranym przez okres maksymalnie dziesięciu lat; oraz trwała dyskwalifikacja.

Szczegółowo kolejne aspekty postępowania dyscyplinarnego opisuje art. L724-3-3. Mianowicie, każdy uczestnik danego sporu w toku prowadzonego postępowania sądowego, jeżeli uzna, że zachowanie sędziego trybunału handlowego przy wykonywaniu jego funkcji może skutkować pociągnięciem go do odpowiedzialności dyscyplinarnej, może skierować skargę do krajowej komisji dyscyplinarnej. Niniejsze skierowanie nie stanowi jednak podstawy do automatycznej dyskwalifikacji sędziego. Skargę rozpatruje komisja ds. przyjmowania skarg, składająca się z dwóch członków krajowej komisji dyscyplinarnej, jednego sędziego pokoju i jednego sędziego *Tribunal de commerce*, wyznaczanych co roku przez prezesa krajowej komisji dyscyplinarnej. W analizowanym artykule wskazano również niezbędne warunki, które powinna spełniać skarga aby mogła zostać rozpoznana. W szczególności nie może ona być przedstawiona po upływie roku od wydania prawomocnej decyzji kończącej dane postępowanie i musi zawierać szczegółowe wskazanie faktów i zarzutów. Skarga musi być również zwieńczona podpisem strony sporu i wskazywać jej tożsamość, adres oraz elementy pozwalające na identyfikację danego postępowania.

Co ciekawe, gdy komisja rozpatrująca skargi przy krajowej komisji dyscyplinarnej uzna skargę za dopuszczalną, informuje o tym sędziego, którego skarga dotyczy. Komisja rozpatrująca skargę zwraca się również do pierwszego prezesa sądu apelacyjnego i prezesa trybunału handlowego, do

którego należy sędzia, o przedstawienie uwag i wszelkich przydatnych informacji w tym zakresie. Pierwszy prezes sądu apelacyjnego zwraca się również do właściwego sędziego trybunału handlowego o przesłanie mu swoich uwag w sprawie³³.

Sama Komisja ds. przyjmowania skarg może wysłuchać sędziego będącego przedmiotem postępowania, a w stosownych przypadkach także stronę, która złożyła skargę. Jeżeli komisja uzna, że fakty mogą podlegać kwalifikacji dyscyplinarnej, przekazuje sprawę do rozpatrzenia krajowej komisji dyscyplinarnej. Natomiast w przypadku odrzucenia skargi przez Komisję ds. przyjmowania skarg, Pierwszy Prezes Sądu Apelacyjnego i Minister Sprawiedliwości zachowują prawo przekazania zgłoszonych faktów do Krajowej Komisji Dyscyplinarnej. O odrzuceniu skargi lub wszczęciu postępowania dyscyplinarnego powiadamia się sędziego, przeciwko któremu wniesiono skargę, stronę sporu, pierwszego prezesa sądu apelacyjnego, prezesa trybunału handlowego, do którego należy sędzia, którego skarga dotyczy oraz tzw. Strażnika Pieczęci (*fr. garde des sceaux*) i Ministra Sprawiedliwości.

Co istotne, poza wskazanymi wyżej wyjątkami, od decyzji o odrzuceniu skargi nie przysługuje odwołanie. Członkowie komisji ds. przyjmowania skarg nie mogą zasiadać w krajowej komisji dyscyplinarnej, gdy rozpatruje ona sprawę skierowaną do niej przez tę konkretną komisję lub gdy rozpatruje fakty identyczne z tymi, które podnosi strona, której skarga została odrzucona przez komisję rozpatrującą skargi. W przypadku równej liczby głosów w komisji ds. przyjmowania skarg, rozpatrzenie skargi kieruje się do krajowej komisji dyscyplinarnej.

Jedna z ostatnich regulacji tej części kodeksu, zawarta w art. L724-4, stanowi, iż na wniosek Ministra Sprawiedliwości lub Pierwszego Prezesa Sądu Apelacyjnego, w którego okręgu znajduje się trybunał handlowy, Prezes Krajowej Komisji Dyscyplinarnej może zawiesić sędziego danego *Tribunal de commerce*, po uprzednim wysłuchaniu go przez Pierwszego Prezesa, na okres

³³ W ciągu dwóch miesięcy od otrzymania wniosku od Komisji ds. Przyjmowania Podań, Pierwszy Prezes Sądu Apelacyjnego przesyła wszystkie te informacje i uwagi właściwej Komisji dyscyplinarnej.

nie dłuższy niż sześć miesięcy, jeżeli przeciwko osobie tej zachodzą fakty mogące skutkować wymierzeniem jej kary dyscyplinarnej. Zawieszenie może zostać przedłużone jednokrotnie przez komisję krajową, lecz ponownie na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Jeżeli wobec sędziego trybunału handlowego toczy się postępowanie karne, przewodniczący krajowej komisji może zarządzić zawieszenie w pełnieniu obowiązków do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie karnej³⁴.

Wspomniana wyżej Krajowa komisja dyscyplinarna, zgodnie z art. L724-5, może obradować jedynie wówczas, gdy obecnych jest co najmniej czterech jej członków, w tym przewodniczący. W przypadku remisu w głosowaniu, głos przewodniczącego jest decydujący, co powoduje iż regulacją ustawową wykluczono sytuacje w której organ nie byłby w stanie podjąć stosownej decyzji. Dodatkowo, art. L724-6, wprowadza obowiązek uzasadniania decyzji krajowej komisji dyscyplinarnej i jej przewodniczącego. Można się od nich odwołać wyłącznie do francuskiego sądu najwyższego (*fr. Cour de cassation*).

Ostatnia regulacja przedmiotowej sekcji, tzn. art. L724-7, stanowi, iż niezależnie od decyzji, które mogą zostać podjęte zgodnie z artykułami L724-3 i L724-4, jeżeli po wyborze okaże się, że sędzia trybunału handlowego, przed lub po objęciu urzędu, został skazany, utracił uprawnienia lub stał się niezdolny do pełnienia obowiązków, o których mowa w artykule L. 723-2³⁵, zostaje on automatycznie pozbawiony swoich funkcji.

ZAKOŃCZENIE

Analiza zmian w sposobie wyboru oraz w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej, specjalistycznego sądu pierwszej instancji jakim jest w systemie francuskim trybunał handlowy, prowadzi do szeregu interesujących wniosków z perspektywy bezpieczeństwa państwa w tym aspekcie.

Po pierwsze celem wskazanych w artykule i dokonanych w ostatnich

³⁴ Powyższa regulacja w tej formie została wprowadzona 18 listopada 2016 roku na mocy ustawy - loi nr 2016-1547 du 18 novembre 2016 de modernisation de la justice du XXIe siècle, Dz. U. JORF n°0269 du 19 novembre 2016.

³⁵ Warto nadmienić, iż regulacje w tym artykule zawarte były przedmiotem skargi konstytucyjnej, w efekcie której francuski Trybunał konstytucyjny w wyroku z 1 kwietnia 2011 roku orzekł o ich zgodności z konstytucją. (*fr. Décision n° 2011-114 QPC du 1er avril 2011, JORF n°0078 du 2 avril 2011, Texte n° 73*).

kilku latach nowelizacji w omawianym zakresie było ograniczenie ryzyka destabilizacji tego pionu sądownictwa oraz dostosowanie sposobu ich funkcjonowania do współczesnych realiów gospodarczych oraz technologicznych.

W ocenie autora, mając na uwadze aktualne zagrożenia dla bezpieczeństwa wynikające z sytuacji geopolitycznej, w tym coraz większa rolę Francji w sieci globalnego bezpieczeństwa, zmiany wprowadzone przez francuskiego ustawodawcę należy ocenić jako interesujące. Bezpieczeństwo stanowi bowiem jeden z kluczowych elementów dla skutecznej transformacji cyfrowej, której efektem powinno być stworzenie odpornego systemu prawnego, obejmującego również kwestie związane z organizacją sądownictwa³⁶

W szczególności warte uwagi, z perspektywy prób destabilizacji krajowego systemu sądownictwa, są zmiany, które w sposób istotny ograniczyły ryzyko wyboru do trybunałów handlowych osób, które mogłyby doprowadzić do spadku zaufania do tej instytucji.

Warte podkreślenia, są również liczne odwołania dekretów francuskiego najwyższego sądu administracyjnego (*Conseil d'Etat*), co powoduje, iż niniejsze przepisy mogą być bardzo łatwo i szybko dostosowywane do dynamicznie zmieniających się wymogów technologicznych, w tym w szczególności w zakresie niezbędnych technicznych zabezpieczeń i aktualnych wyzwań związanych z cyberbezpieczeństwem. Tryb wydawania dekretów przez ww. sąd jest bowiem znacznie szybszy i bardziej efektywny niż tradycyjna ścieżka ustawodawcza, co powoduje, iż państwo francuskie jako całość posiada zwiększoną reaktywność na nowe próby destabilizacji systemu.

Warto również odnotować regulacje, które prewencyjnie przeciwdziałają sytuacjom, w których decyzyjność lub wybór organów może zostać zablokowany, poprzez przyznanie w razie takiej samej liczby głosów prymatu głosowi najstarszego z członków lub w zależności od typu sprawy i instancji – przewodniczącemu. Innym aspektem zapewnienia bezpieczeństwa i

³⁶ Szerzej A. Drwillo, Kontrowersyjne zagadnienia bezpieczeństwa finansowego [w:] Księga Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego „Misja prawa finansowego – wyzwania współczesności”, E. Feret, P. Majka [red.], Rzeszów 2023, s. 108-109.

stabilności jest wprowadzenie przepisów zapewniających dywersyfikację członków w zakresie

krajowej komisja dyscyplinarnej, którzy pochodzą z trzech odrębnych źródeł i w konsekwencji tworzą trzy niezależne od siebie kategorie osób w ramach tego organu.

Podkreślenia wymaga, iż pomimo wprowadzenia możliwości głosowania elektronicznego, forma tradycyjna została zachowana jako alternatywna. Powyższe w doktrynie francuskiej postrzegane jest jako wyraz dbałości o bezpieczeństwo i ciągłość danej instytucji, gdyż nie generuje pełnego uzależnienia od technologii, która i tak jest na wielu płaszczyznach nie lada wyzwaniem dla ustawodawcy tak krajowego jak i europejskiego³⁷.

Reasumując, chcąc zapewnić bezpieczeństwo państwa w aspekcie globalnym, należy do tej kwestii podejść wieloaspektowo. Bezpieczeństwo to również stabilność i odporność na destabilizację instytucji sądowych danego państwa, dlatego ważne jest aby regulacje w tym zakresie były nie tylko aktualne ale również kompatybilne ze współczesnymi zagrożeniami i wymogami technologicznymi. Ostatnie nowelizacje w prawie francuskim przeprowadzone, w dobie dyskusji nad zmianami w polskim sądownictwie³⁸, mogą stanowić interesujący materiał poglądowy również i dla polskiego ustawodawcy, który na wzorcach francuskich już niejednokrotnie bazował. Przedmiotowa publikacja wpisuje się również w debatę nad szerszą kwestią cyfryzacji i bezpieczeństwa wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej³⁹.

Bibliografia

Akty normatywne

Francuska ustawa nr 2023-1059 z dnia 20 listopada 2023 r., *Loi n° 2023-1059 du 20 novembre 2023 d'orientation et de programmation du ministère de la justice 2023-2027*, (t.j. Dz.U. JORF n°0269 du 21 novembre 2023).

³⁷ A. Lévêque, Données et intelligence artificielle : quels enjeux pour la cybersécurité des États ? „Cahiers français” 2021, nr 419(1), s. 78 i n.; T. Leblond, Souveraineté numérique et cybersécurité de l'Europe. „Cahiers de la sécurité et de la justice” 2022, nr 55(2), s. 117 i n.

³⁸ A. Rytel-Warzocho, Aktualne problemy władzy sądowej w Polsce. „Gdańskie Studia Prawnicze” 2020, nr 4(48), s. 90 i n.

³⁹ J. Gołaczyński, Przepisy ogólne, [w:] Cyfryzacja współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, handlowych i karnych o charakterze transgranicznym. Komentarz, J. Gołaczyński [red.], Warszawa 2025, s. 65 i n.

Francuska ustawa nr 2022-1348 z dnia 24 października 2022r., *Loi n° 2022-1348 du 24 octobre 2022 visant à actualiser le régime de réélection des juges consulaires dans les tribunaux de commerce*, (t.j. Dz.U. JORF n°0248 du 25 octobre 2022).

Francuska ustawa nr 2021-1317z dnia 11 października 2021 r, *Loi n° 2021-1317 du 11 octobre 2021 permettant la réélection des juges consulaires dans les tribunaux de commerce*, (t.j. Dz. U. JORF n°0238 du 12 octobre 2021).

Francuska ustawa nr 2016-1547 z dnia 18 listopada 2016 r., *Loi nr 2016-1547 du 18 novembre 2016 de modernisation de la justice du XXIe siècle*, (t.j. Dz. U. JORF n°0269 du 19 novembre 2016).

Francuska ustawa nr 85-98 z dnia 25 stycznia 1985 r., *Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises*, (t.j. Dz. U. JORF du 26 janvier 1985).

Francuska ustawa nr 67-563 z dnia 13 lipca 1967 r., *Loi n° 67-563 du 13 juillet 1967 sur le règlement judiciaire, la liquidation des biens, la faillite personnelle et les banqueroutes*, (t.j. Dz. U. JORF du 14 juillet 1967).

Francuski dekret nr 2024-1224 z dnia 30 grudnia 2024 r., *Décret n° 2024-1224 du 30 décembre 2024 relatif au refus de siéger des juges des tribunaux de commerce et au refus de servir des assesseurs des tribunaux judiciaires spécialement désignés à l'article L. 211-16 du code de l'organisation judiciaire*, (t.j. Dz. U. JORF n°0309 du 31 décembre 2024).

Francuski dekret nr 2024-607 z dnia 25 czerwca 2024 r., *Décret n° 2024-607 du 25 juin 2024 relatif à l'actualisation des listes électorales des chambres de métiers et de l'artisanat*, (t.j. Dz. U. JORF n°0150 du 27 juin 2024).

Francuski dekret nr 2002-803 z dnia 3 maja 2002 r., *Decret n°2002–803 du 3 mai 2002 portant application de la troisieme partie de la loi n° 2001–420 du 15 mai 2001 relative aux nouvelles regulations economiques* (t.j. Dz. U. JORF nr 105 du 5 mai 2002).

Literatura

Chałubińska-Jentkiewicz K., Cyberbezpieczeństwo – zagadnienia definicyjne, „Cybersecurity and Law” 2025, nr 1 (13).

Drwillo A., Kontrowersyjne zagadnienia bezpieczeństwa finansowego [w:]

Księga Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego „Misja prawa finansowego – wyzwania współczesności”, E. Feret, P. Majka [red.], Rzeszów 2023.

Fabre-Magnan M., Introduction au droit, Paryż 2014.

Gołaczyński J., Przepisy ogólne, [w:] Cyfryzacja współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, handlowych i karnych o charakterze transgranicznym. Komentarz, J. Gołaczyński [red.], Warszawa 2025.

Karpiuk M., Normatywno-aksjologiczne aspekty bezpieczeństwa, „Cybersecurity and Law” 2025, nr 1 (13).

Leblond, T., Souveraineté numérique et cybersécurité de l’Europe. „Cahiers de la sécurité et de la justice” 2022, nr 55(2).

Lévêque A., Données et intelligence artificielle : quels enjeux pour la cybersécurité des États ? “Cahiers français” 2021, nr 419(1). DOI: <https://doi.org/10.3917/cafr.419.0078> ;

Klimaszewska A., Mariański M., Warylewska K., Ziety J., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (société à responsabilité limitée) we francuskim kodeksie handlowym, Olsztyn 2017.

Machowska A., Postępowanie cywilne, [w:] Prawo francuskie Tom I, A. Machowska, K. Wojtyczek [red.], Kraków 2004.

Mariański M., Wybrane wyłączenia z obowiązku zachowania tajemnicy skarbowej na rzecz władz administracyjnych w prawie francuskim, „Dyskurs Prawniczy i Administracyjny”, 2025 nr 1.

Mariański M., Wprowadzenie do problematyki szpiegostwa we francuskim kodeksie karnym. „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2023, nr 21(2). DOI: <https://doi.org/10.25167/osap.5164>

Mariański M., Ziety J.J., Wykonywanie prawa głosu przez akcjonariuszy we Francji. Uwagi do polskich rozwiązań na tle dyrektywy 2007/36/WE. „Radca Prawny. Zeszyty naukowe” 2016, nr 1(6).

Rogacka-Rzewnicka M., Prawo karne, [w:] Prawo Francuskie. Tom I, A. Machowska, K. Wojtyczek [red.], Kraków 2004.

Rytel-Warzocha A., Aktualne problemy władzy sądowniczej w Polsce. „Gdańskie Studia Prawnicze” 2020, nr 4(48). DOI:

<https://doi.org/10.26881/gsp.2020.4.06>

**CHANGES IN THE METHOD OF ELECTION AND THE SCOPE OF
DISCIPLINARY LIABILITY OF JUDGES OF COMMERCIAL TRIBUNALS IN
FRANCE – AS AN ELEMENT OF THE EVOLUTION OF LEGAL SECURITY
AT NATIONAL LEVEL**

Abstract

Changes in the method of selection and disciplinary liability of judges of commercial tribunals in France – as an element of the evolution of legal security at the national level.

State security is not only a multidimensional value, but also an element that can be analyzed through a comparative analysis of the law of other countries. In this aspect, also from the perspective of Polish law, recent changes in the way the Commercial Tribunals (*fr. tribunaux de commerce*) are regulated may prove very interesting, as they are one of the three specialized courts of the first instance in French law.

The subject of this study is the changes in the method of selecting and disciplinary liability of judges of the aforementioned tribunal that have taken place after 2021. The above is important because one of the assumptions of the aforementioned reforms was to better adapt national regulations to new challenges related to technological progress, including in particular in the area of legal security. This publication may therefore be an interesting starting point for reflection on the degree to which the French legislator has taken into account system security aspects and thus provide some guidance for the Polish legislator, where French solutions have often been used as a model.

Keywords: commercial law, judiciary, commercial tribunal, French law, legal security.